

Nagy Boldizsár:

Ki a magyar?

Hány éves a kapitány? Feltehetnénk ezt a kérdést is népszavazásra, mert a hajó hosszának és a lobogó államának az ismeretében épp olyan jól meg lehetne válaszolni, mint a következő: „Akarja-e, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy kedvezményes honosítással - kérelmére - magyar állampolgárságot kapjon az a magát magyar nemzetiségűnek valló, nem Magyarországon lakó, nem magyar állampolgár, aki magyar nemzetiségét a 2001. évi LXII. törvény 19. § szerinti »Magyar igazolványok« vagy a megalkotandó törvényben meghatározott egyéb módon igazolja?” Az hagyján, hogy hányan ismerik a kérdésben szereplő „státusztörvény” szabályát arról, ki kaphat magyarigazolványt, a fő bökkenő az, hogy a magyarság olyan igazolását kellene helyeselnünk, amiről semmit sem tudunk, hiszen egy még nem létező törvény fogja megmondani ki a magyar. Rossz kérdés, amelyre 2,6 – 3,4 milliárd forintért kapunk majd választ. Ebből az összegből a Duna televízió állami támogatását három évig, a határon túli felsőoktatását két évig, a hazai Országos Cigány Önkormányzatét tizenöt évig lehetne fedezni a 2004. évi költségvetési szinten.

Természetesen nem az értelmetlen kiadás a fő gond hanem két másik: mit tartalmazhat a megalkotandó törvény és milyen hatása lehet az állampolgárság kiterjesztésének - mondjuk - 3 millió fővel.

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogász tagjainak többsége úgy vélte ez a kérdés nem bocsátható népszavazásra, s talán az sem a véletlen műve, hogy az ügydöntő népszavazást elrendelő szeptember 13-i határozat megszavazásától Orbán Viktor és huszonhét további párttársa távolmaradt. Ellenzavazat nem volt, hiszen mind a négy párt tudta: kész helyzet elé állították őket, de a vezérszónokok felszólalásaiból kiderül: nem kedvelték ezt, és fogalmuk sincs arról, mi is legyen annak a törvénynek a tartalma, amit majd megalkotnak. Ezt jól tükrözik a FIDESZ-MPSZ igen szavazatát indokoló Pokorni Zoltán szavai: „azok a Nyugaton élő magyarok, akik eddig nem voltak jogosultak a magyar állampolgárság megszerzésére, türelmetlenül és reménykedve várják ennek a lehetőségét.”

A felteendő kérdés szerint „igazolni” kell majd a magyarságot, nem elég büszkén (vagy önös érdekből) vállalni. A baj az, hogy igazolni nem lehet, mert a hazai jogban eddig alkalmazottakon túl nincs olyan ismérv-együttes, amelynek mentén objektíven és igazságosan eldönthető lenne ki magyar és ki nem. Sőt, a hatályos jog is zavarban van: a kedvezményes letelepedéshez elég ha valamelyik felmenő magyar állampolgár volt (még ha identitását tekintve szász, román, ukrán vagy szerb is), a helybenlakás követelményét hét évvel rövidítő honosításhoz az is kell, hogy a kérelmező „magyar nemzetiségűnek” vallja magát. A státusztörvény pedig harmadik megoldással él: magyarnak vagy az minősül aki tud magyarul (ezt a konzul ellenőrzi), vagy akit valamely helyi intézmény (állami szerv, magyar szervezet vagy egyház) magyarként regisztrált.

A zűrzavar okai mélyebbek: ha a magyarság a kollektív emlékezetet, történelmet és kultúrát jelenti, tehát az etnikai-kulturális nemzetcéleket tükrözi, akkor abba honosítással nem lehet belépni. Erdélyben élő nemzettársainkról sem gondoljuk: románok lettek, mert román állampolgárok. Ha a nemzet a politikai közösség szinonimája, a közjóról gondolkodó racionális szavazópolgárok olvasztótégelye, akkor a polgárok etnikai háttere épp úgy közömbös, mint vallásuk, bőrszínük. A honosítás azokban az országokban használatos, amelyekben a bevándorlók legkülönbözőbb csoportjait akarják egy nevezőre hozni.

Kiutat úgy lelhetünk, ha azonosítjuk, mi a gond amit orvosolni akarunk, majd eldöntjük, vajon a

honosítás vagy alternatívái célravezetőbbek. A határon túli magyarság helyi életfeltételeinek javítására alkalmatlan a magyar állampolgárság, s nem képes arra sem, hogy a kulturális nemzet részévé tegyen, hiszen ahhoz tudás, és (ösztönös) azonosulás szükséges. A magyarországi közteherviselést kifejezetten torzítaná, ha helybenlakás nélkül engedne beleszólást a politikai küzdelmekbe. A magyar munkaerőpiac kiegyensúlyozásához nem kellene honosítani a külföldről munkavállalási céllal érkező magyarokat, csak gyors és rugalmas ügyintézésrel lehetővé tenni, hogy legálisan elhelyezkedhessenek. A magyar állampolgárságnak két igazán specifikus hatása lenne: alanyi jogot adna a Magyar Köztársaság területére költözésre és elérhetővé tenné az uniós polgárok jogait. Az előbbit akkor kell szorgalmazni, ha a magyar külpolitika elsődleges célja többé nem a magyarság helybenmaradásának támogatása, az utóbbi mindannyiunk érdeke: a leggyorsabb út az érintettek belépése az EU-ba. Mire a megalkotandó törvény nyomán valakit honosítanak Románia (és remélhetően Horvátország is) rég EU tag lesz, Ukrajna nem enged kettős állampolgárságot, maradnak a vajdasági magyarok lehetséges kedvezményezettként.

A hazai közbeszédnek inkább a fel nem tett kérdésekre kellene a választ keresnie: milyen legyen a bevándorláspolitikánk, mit képviseljünk az Európai Unióban, ahol ugyanerről, csak egész Európa térségében gondolkoznak? Főleg pedig azt kellene firtatnunk, miképpen tudnánk hatékonyabban és sokkal több forrás mozgósításával elérni azt, hogy aki a szomszédos országokban vagy máshol magyarnak vallja magát, helyben hozzáférhessen anyanyelvi oktatáshoz, kultúrához, támogatást kapjon vállalkozásaihoz és a jelenlegi akadályok nélkül utazhasson Magyarországra, munkát vállalni, tanulni, vagy csak azért mert a Bakony az ő Párisa.